

Ilmari Leisma

Runoilijarakkaus

Schumannin Dichterliebe-laulusarjan tarinan analysoiminen ja opitun hyödyntäminen sarjan esityksessä.

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

25.5.2022

Tiivistelmä

Tekijä:	Ilmari Leisma
Otsikko:	Runoilijarakkaus: Schumannin Dichterliebe-laulusarjan tarinan analysoiminen ja opitun hyödyntäminen sarjan esityksessä
Sivumäärä:	29 sivua + 2 liitettä
Aika:	25.5.2022
Tutkinto:	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto:	Soiton- ja laulun opetus, klassinen musiikki
Ohjaaja:	Johanna Talasniemi, MuM
Arviointi:	Juha Karvonen, FM

Tämä opinnäytetyö käsittelee Robert Schumannin *Dichterliebe* -laulusarjaa. Opinnäytetyö sisältää pohdintaa laulusarjan tarinan kulusta, itse tehdyt käännökset sarjan runoista sekä äänitteen *Dichterliebestä*. Tavoitteena on ymmärtää *Dichterlieben* tarinan kulkua protagonistin mielenmaisemasta käsin ja ilmentää opittua äänitteessä.

Suurin osa opinnäytetyötä koostuu *Dichterlieben* osien analysoinnista nuottimateriaalin pohjalta kirjallisuutta apuna käyttäen. Tarkoituksena oli analysoida tarinan kulkua kokonaisuutena, Robert Schumannin musiikin ja Heinrich Heinen runojen symbioosina.

Kirjallisen analyysin jälkeen seuraa itsearviointia *Dichterliebestä* tehdystä äänitteestä, joka on taltioitu konsertissa. Äänitettä analysoidaan verrattuna kirjalliseen pohdintaan.

Opinnäytetyöstä voivat hyötyä henkilöt, jotka haluavat henkilökohtaisempaa näkemystä laulusarjan esittämiseen sekä uusia näkökulmia laulusarjan analysoimiseen.

Avainsanat: Dichterliebe, Robert Schumann, Heinrich Heine, Itsearviointi

Abstract

Author: Ilmari Leisma
Title: Love of a poet: Analysing and performing Schumann's
Dichterliebe
Number of Pages: 29 pages + 2 appendices
Date: 25 May 2022

Degree: Bachelor of Music
Degree Programme: Music
Specialisation option: Vocal Pedagogy

Supervisor: Johanna Talasniemi, MMuM
Examiner: Juha Karvonen, MA

This thesis studies Robert Schumann's *Dichterliebe* song cycle. The thesis is composed of general thoughts about the plot, self-made translations of the texts and a recording of *Dichterliebe*. The goal of this study was to gain deeper understanding of the plot from the point of view of the *protagonist* and to typify the thoughts on the attached recording.

A major part of this work contains analysis of *Dichterliebe* based on the sheet music, supported with corresponding literature. The goal was to analyse the plot as a whole, as a symbiotic organism of Schumann's music and Heinrich Heine's poetry.

After the analysis of the sheet music, I give thoughts about my recording of *Dichterliebe*, which was recorded live in concert. I then compare the recording with my thoughts in the written material.

This paper can be utilised by people who wish to find a more personal touch to performing a song cycle.

Keywords: Dichterliebe, Heinrich Heine, Robert Schumann, Self-assessment

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	<i>Dichterliebestä</i>	1
1.2	Lähestymistavoista	2
2	Tekstipohjaista analyysiä <i>Dichterlieben</i> tapahtumista	3
2.1	Im wunderschönen Monat Mai	3
2.2	Aus meinen Tränen spriessen	4
2.3	Die Rose, die Lilie, die Taube	5
2.4	Wenn ich in deine Augen seh'	6
2.5	Ich will meine Seele tauchen	7
2.6	Im Rhein, im heiligen Strome	9
2.7	Ich grolle nicht	10
2.8	Und wüssten's die Blumen, die kleinen	11
2.9	Das ist ein Flöten und Geigen	12
2.10	Hör ich das Liedchen klingen	12
2.11	Ein Jüngling liebt ein Mädchen	13
2.12	Am leuchtenden Sommermorgen	13
2.13	Ich hab im Traum geweinet	14
2.14	Allnächtlich im Traume	16
2.15	Aus alten Märchen	19
2.16	Die alten bösen Lieder	19
3	Esityksen toteutuksesta ja tietotaidon hyödyntämisestä	20
4	Käännös	27
5	Pohdinta	27
	Lähteet	29
	<i>Dichterlieben</i> käännös	30
	Äänite <i>Dichterliebestä</i>	42

1 Johdanto

Jo varhaisheikossa vaiheessa opintojani minulle oli selvää, että haluan opinnäytetyössäni analysoida ja tutkia jotain liedsarjaa. Tähän valikoitui teokseksi Robert Schumannin *Dichterliebe*, sillä sen harjoittelu esityskuntoon oli ollut ajatuksissa jo hyvän aikaa haaveena, ja oivalsin, että tämän prosessin voin hyödyntää muutenkin ja saattaa sen kirjalliseen muotoon, jolloin opittua voin hyödyntää helposti jatkossakin.

Näkökulmakseni muodostui, että keskityn analysoimaan yleistä draaman kulkua, eli toisin sanoen pyrin pääsemään kertojahahmon ajatuksiin kiinni. Analysoin siis Schumannin musiikin ja Heinen tekstin yhdessä luomaa maailmaa, ja pyrin ilmentämään, minkälaisia mielentiloja laulusarjan osat sisältävät, minkälaisina minä näen tunnelmat.

Tämän ei siis ole tarkoitus olla perinteinen analyysi laulusarjan esittämisestä minkään tradition mukaan, vaan tutkimusmatka siihen, miten saa luotua esittäjän ominaisuudessa haluttuja tunnetiloja niin, että ne välittyvät kuulijalle. Pohdin kertojahahmon mielenmaiseman muutoksia ja pyrin tuomaan esiin näkökulmia syistä tarinan kulun takana. Pyrin löytämään jatkumon laulujen tekstien ja musiikin välillä, siis sen, miksi tarina etenee siihen suuntaan kuin se etenee. Pyrin siis rakentamaan *Dichterliebelle* ikään kuin taustatarinan, jonka sisällä Schumannin ja Heinen tarina on mahdollisimman eheä kokonaisuus ja joka on peilattavissa ymmärrettäviin ja inhimillisiin tunteisiin ja reaktioihin.

1.1 *Dichterliebestä*

Robert Schumann sävelsi *Dichterlieben* alle kahdessa viikossa toukokuun lopulla 1840. *Dichterliebe* on nykyään säveltäjänsä suosituin teos. Schumann käytti Heinrich Heinen runoja sarjasta *Lyrisches Intermezzo*. (Ferris, 2000, 25). Alun perin Schumann sävelsi 20 Heinen runoa, mutta lopulta niistä valikoitui 16

ja laulusarjan editio julkaistiin vuonna 1844 opusnumerolla 48. (Schumann's *Dichterliebe* 2015)

1.2 Lähestymistavoista

Opinnäytetyö sisältää äänitteen *Dichterlieben* esityksestä, sitä varten tehdyn käännöksen sekä analyysiä sarjan tarinan kulusta hyödyntäen *Dichterliebeä* käsitteleviä teoksia. Pysin äänitystäni analysoidessani keskittymään siihen, miten draama-analyysissäni avaamani tarinan kulku välittyi, miten suoriuduin eri viivahteiden tulkinnassa ja miten näitä aspekteja voisi kehittää, että yleisölle välittyisi haluamani tunnetilat.

Peilaan oletuksiani kertojahahmon tekojen syistä *Dichterliebestä* perinteisemmin kirjoitettuihin teoksiin, joissa lähinnä keskitytään Schumannin harmoniankuljetukseen ja Heinen teksteihin sellaisinaan, ja ennen kaikkea pyrin perustelemaan käsitystäni laulusarjan tapahtumien syistä ja seurauksista ja viitekehyksestä muiden kirjoitusten pohjalta.

Perinteinen ironia luo vastakohtien kautta retoriikassa selkeyttä vahvistaen haluttua näkökulmaa. ”Romantiikan ironia” sen sijaan ei ole päätarkoitukseltaan humorististen hetkien luomisen väline. Se mahdollistaa loogisesti ajateltuna toisiinsa liittymättömien väitteiden, jotka eivät johtaisi mihinkään, keskenään vuorovaikuttaessa luoda järkeenkäyvää jatkumoa ja kaaosta. (Perrey, 2002, 33).

Tuo Perreyn romantiikan ironia kuvaa mielestäni hyvin sitä, mitä haluan tässä opinnäytetyössä avata: haluan tuoda ajatuksia esiin *Dichterlieben* tarinan kulusta kokonaisuutena, joka ei välttämättä ole rajoittunut Schumannin tai Heinen näkökulmaan kertojahahmon tilasta vaan joka on näiden yhteisvaikutus. *Dichterliebe* kun mielestäni on tapahtumasarja, jossa kerrotaan yksi epäonninen rakkaustarina, jonka peräkkäiset osat voivat olla tunnelmaltaan hyvinkin erilaisia, mutta jotka voidaan kuvitella hyvinkin järkeenkäyvänä jatkumona, kun ajatellaan, että peräkkäisten tunnetilojen välillä on joku syy-seuraussuhde. Schumann ei itsekään ollut erityisen kiinnostunut laulusäveltämisestä sellaisenaan,

vaan oli nimenomaan kiinnostunut siitä, miten piano ja laulu voivat jakaa saman tehtävän (Murtomäki, 2005).

2 Tekstipohjaista analyysiä *Dichterlieben* tapahtumista

2.1 Im wunderschönen Monat Mai

Laulusarja alkaa päähenkilön kuvailulla ympäristöstään. Tai ympäristöstä eräänä kauniina toukokuuna. Jo tässä vaiheessa on hyvä kiinnittää huomiota kertojahahmon ilmeiseen idealismiin ja naiiviuteen, toukokuu on ”ihmeellisen kaunis”, eikä mitään tavallisempaa. Heinen tekstissä saksalaiseen romanttiseen tyyliin rinnastetaan rakkauden puhkeaminen sydämeen suoraan ja kirjaimellisesti keväisiin kukkiin. Vaikka sanat ”Sehnen und Verlangen”, kaipaus, mainitaan vasta toisessa säkeistössä, ei ensimmäisestä säkeistöstä jää tekstin näennäisestä kauneudesta kuulijalle olo, että asiat olisivat suoranaisesti hyvin, vaan Schumann on kylvänyt epäilyksen siemenen kuulijan korvaan jo ensitahdeista lähtien. Pianon alun harmoniamailma on melankolinen ja etsii tonaalista keskustaan, kuulijalle ei ole selvää, missä sävellajissa ollaan ja tällä epästabiiu-della luodaan odottava ja epävarma ilmapiiri. Tälle epävarmuudelle annetaan katetta, kun ensimmäisen laulun lopussa kertoja ilmoittaa, että juuri silloin, taianomaisena toukokuuna, lintujen laulaessa, hän juuri heille tunnusti kaipauksensa. Vielä tässä kohtaa tarinaa kuulija ei tiedä, mikä kertojan yleistuntemus on, ja tämä tulisi ottaa huomioon tulkinnassa. Huomioitavaa on myös, että koska laulu ei lopu täydelliseen kadenssiin, vaan loppusointu jää auki, ei ole tarkoituskaan pystyä tekemään lopullisia päätöksiä kertojahahmon mielenmaisemasta. Pianisti Gerald Moore (1981, 3) toteaa, että kuin kaikuna laulajan sanoille ”Sehnen und Verlangen” pianon loppusointo tuo laulun päätökseen, joka

antaa odottaa soinnun purkautumista seuraavassa laulussa.

lan - gen.

ritard. -

Edition Peters 9807 Fed. *

Kuva 1: "Im wunderschönen Monat Mai" -osan loppu

2.2 Aus meinen Tränen spriessen

Edellisen laulun loppusoinnusta johdettu toisen laulun alku on huomattavasti päättäväisempi tunnelmaltaan kuin ensimmäisen laulun alku. Sävellaji on tiedossa ja selkeä ja se kuvaa kertojan päämäärätietoista rakkautta. Mielestäni laskevassa pianostemmassa voidaan nähdä Schumannin kuvaavan valuvia kyyneleitä. Toisaalta ensimmäisen laulun tapaan alleviivataan kertojahahmon toiveikkuutta sekä optimismia hänen kuvaillessaan duurissa, että hänen kyynelistään versoaa kukkia: ajatus rakkaasta on vielä toistaiseksi enemmän kaunis kuin katkera asia, vaikka se toisinaan tuokin kyyneleet silmiin.

Laulun väliosan muodostavassa fraasissa "Und wenn du mich lieb hast, Kindchen" eli "Ja jos minua rakastat, lapsonen" sanan "lapsonen" kohdalla esiintyy ensimmäistä kertaa laulusarjan aikana yksi laskeva kromaattinen teema, joka saa aiemmin kuvatut kyyneleet kuulostamaan kappaleen alkua huomattavasti

huolestuttavammalta teemalta.

Kuva 2: "Aus meinen Tränen spriessen" -osan kohta *wenn du mich lieb hast, Kindchen*

Mooren (1981, 3) mukaan tästä laskevasta kulusta tulee olla tietoisempi kuin laulajan stemmasta. Tämä kappaleen alun tunnelmaa horjuttava harmoninen aihe on juuri kertojan rakkauden kohteen parina vain palatakseen takaisin stabiiliin ja onnelliseen ja selkeään harmoniakuvaan kappaleen lopussa. Tämä voisi viestiä siitä, että kertojahahmo alitajuisesti jo tietäisi, että hänen kokemansa rakkaus sekä intohimo eivät välttämättä ole kestäviä, vaan erittäin yksi-puoleisia, ja protagonistin ei uskalla myöntää tätä itselleen.

2.3 Die Rose, die Lilie, die Taube

Edellisen laulun pohdiskelevammasta tunnelmasta siirrytään suoraviivaisesti ja saman tien nopeatempoiseen lauluun. Edellinen laulu loppuu A-duurisointuun ja kolmas laulu alkaa D-duurissa muodostaen V-I-sointukulun. Laulussa "Ruusu, lilja, kyyhky, aurinko" luetellaan kaikki mahdolliset asiat intohimoisesti resitoidun kauppalistan tapaan, jotka nykyinen rakkauden kohde (tyttö) on korvannut. Eri-tyisesti painotetaan, että "rakastan ainoastaan tätä yhtä, pientä, sievää" ja kaikki muu on toissijaista. Merkillepantavaa on, että tämä kolmas laulu on sarjan ainoa alusta loppuun asti hilpeätunnelmainen, sekä tekstiltään, että musiikiltaan. Se on laulu, missä ei ole huolta, eikä epävarmuutta, saati surua.

Musiikillisesti laulustemma on kepeätunnelmainen, ja pianostemma muistuttaa humppakompia. Laulu on myös kestoltaan hyvin lyhyt, alle minuutin mittainen

ja on ohi kuin hetkessä. Gerald Moorea mukaillen: "...sillä tämä laulu on lintu, ja se lentää ohitse..." (1981, 3).

2.4 Wenn ich in deine Augen seh'

Neljänteen lauluun siirtymä on suoraviivainen edellisen laulun loppuessa D-duurisointuun ja neljännen laulun alkaessa G-duurissa. Edellisestä poiketen aika kuitenkin tuntuu melkein pysähtyneeltä. Kolmannen laulun loputtua tulisi olla selkeä tauko ennen neljännen laulun alkusointua, sillä tunnelma muuttuu hyvin kiihkeästä hyvin rauhalliseen ja lähes hartaaseen. (Moore, 1981, 5).

Langsam.

p

50. Wenn ich in dei - ne Au - gen seh', so

Kuva 3: "Wenn ich in deine Augen seh'" -osan alku

Laulaja laulaa "Kun katson silmiisi" pianon pitkän soinnun päälle, minkä jälkeen piano dialogin omaisesti toistaa laulajaa imitoiden saman rytmin. Tämä vaihtuu unisonoon, kohdassa "Kun tulen täydeksi" musiikin alleviivatessa tekstiä. Eniten kysymyksiä herättävä osuus on kappaleen lopussa oleva "vaan kun sanot: Minä rakastan sinua!, silloin minun täytyy itkeä katkerasti." Ensinnäkin sanan "sanot" (sprichst) alla on gis-vähennetty septimisointu laskevana arpeggiona, joka vie

sekuntipidätyksiselle a-mollisoinnulle sanoilla ”minä rakastan sinua” (pidätys sanalla rakastan).

The image shows a musical score for a vocal piece. The top staff is the vocal line in G major, with lyrics: "lust; doch wenn du sprichst: ich lie - be dich! so muß ich". The bottom two staves are the piano accompaniment. A "ritard." marking is placed above the vocal line and below the piano accompaniment, indicating a deceleration in tempo. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand.

Kuva 4: "Wenn ich in deine Augen seh" -osan kohta *doch wenn du sprichst: ich liebe dich!*

Tämän musiikillisen eleen luoman kuulokuvan johdosta jo ennen, kuin protagonisti sanoo, että ”silloin minun täytyy itkeä katkerasti” voi olettaa, että ”Minä rakastan sinua” ei ole onnellinen asia. Gerald Mooren mukaan kertojan viesti on, että hän itkee, sillä ei voi enää luottaa rakkaaseensa (1981, 6). Mooren kommentti luottamuksen puutteesta herättää kysymyksen miksi. Mielestäni tarinan etenemisen kannalta loogisin vaihtoehto olisi, että protagonistista näkee tai kuulee rakkauden kohteen tunnustavan rakkautensa jollekin toiselle. Hän on päässyt olemaan rakkaansa lähellä ja tuntenut rakkaansa kosketuksen, mutta sanoja ”minä rakastan sinua” ei ole kohdistettu hänelle koskaan, vaan mikä kamalampaa, jollekin toiselle.

2.5 Ich will meine Seele tauchen

Viides osa alkaa hiljaa ja esitysmerkintä on ”leise”. Mooren mukaan Heinen eroottiset viittaukset on jätetty pois ja jäljellä on vain pysähtynyt, herkkä tunnelma. (Moore, 1981, 6). Tällä Moore ilmeisesti tarkoittaa sitä, että hänen mielestään Schumannin säveltämä musiikki itsessään viittaisi pysähtyneisyyteen, sillä Schumann käyttää Heinen runoa sanasta sanaan (Heine, 1975, 77). Minä

olen eri mieltä, sillä kun tarkastellaan *Dichterliebeä* kokonaisena teoksena kertojahahmon silmien kautta, ei voi sivuuttaa tarinassa aiemmin esitettyjen laulujen luomaa tarinallista kontekstia, jonka oletettuna seurauksena kertojahahmolla olisi todellinen ja todennäköinen mahdollisuus tuntea tällaisia himoja.

Mielestäni siis kiihkeä ja intohimoinen ”Ich will meine Seele tauchen” sukeltaa kertojan haluihin. Esitysmerkintä ”leise” eli hiljainen voisi kontekstissa yhtä hyvin olla ”heimlich”, salainen. Hiljaa laulettu ”haluan hukuttaa sieluni liljan kukkaan” on varsin suoraan tunnustettu halu viedä siveys, ja tämä ei ole asia, jota kertoja haluaa kovaan ääneen huutaa. Tässä lilja kuvaa siis siveyttä ja puhtoisuutta. Kertoja kun jatkaa, että ”ja lilja kuiskisi laulua rakkaastani”. Olen tullut siihen tulokseen, että kyllä, kertoja toivoisi kovin, että voisi tehdä tämän nimenomaan rakkautensa kohteen kanssa, mutta jos rakkauden kohde ei hänelle koskaan ole sanonut ”minä rakastan sinua” niin, kuin edellinen laulu antaa ymmärtää, on mietittävä, kenen kanssa kertoja toteutti tämän. Jos oletetaan, että kertoja olisi kuullut, kun hänen rakkautensa kohde sanoo jollekin toiselle ”minä rakastan sinua”, voisi kuvitella tunteellisen ja ilmeisen suurieleisen päähenkilön haluavan kostaa tämä ”uskottomuus”. Todellisesta pettämisestä ei voi olla kyse, sillä selkeästi päähenkilöllä ja hänen rakkaallaan ei ole molemminpuolista sitoumusta, mutta nuori kiihkeä mieli voisi hyvinkin ajatella, että jos sinä tunnustat rakkautesi toiselle, haen minäkin onneni muualta. Metaforien konkreettisuudesta johtuen olen sitä mieltä, että päähenkilö todella olisi nauttinut jonkun toisen ihmisen kosketuksesta.

Koska tarina jatkuu: ” (Liljan laulama) laulu tärisisi ja vapisisi, kuin suudelma hänen huuliltaan, jonka hän kerran antoi ihmeellisenä hetkenä”, saamme tietää, että kertoja on kyllä saanut suudelman rakkaaltaan, mutta ei sen enempää. Tämä on selkeästi muisto, jota päähenkilö vaalii ja joka on pohjimmiltaan onnellinen, mutta verhottu valtaisaan suruun, jota pianon loppusoitossa olevat kyynelleet etuheleiden muodossa symboloivat.

2.6 Im Rhein, im heiligen Strome

Kuudetta osaa harjoitellessani sekä yksin että pianistin kanssa huomio kiinnittyi ensimmäiseksi oikean rytmin säilyttämiseen. Koko osan rytmisen teeman rakentuu kahdeksasosanuotin ja sitä seuraavan pisteellisen neljäsosanuotin varaan.

Ziemlich langsam.

52. Im Rhein, im heiligen Stro- me, da spie - gelt sich in den

Kuva 5: "Im Rhein, im heiligen Strome" -osan alku

Tämä luo jyvän struktuurin, jolla ilmennetään sekä suurta Rein-jokea että Kölnin suurta tuomiokirkkoa. Vaarana on, että rytmi muuttuu kolmimuunteisen triolin kuuloiseksi, jolloin ryhdikkyys katoaa. Rytmisen ryhdin säilyttäminen on sekä pianistin että laulajan vastuulla sekä osan yleisen ilmeen merkityksellisyyden että yhteisen fraseerauksen saavuttamiseksi.

Osa alkaa fortessa, jolla kuvataan kirkon ulkoista olemusta, sekä joen mahtia. Pianoon siirryttäessä taas kuvataan kirkon sisällä olevaa kultaiselle nahalle maalattua kuvaa. Tästä syntyy vaikutelma, että todella saavutaan kirkkoon fyysisesti sisään. Kirkon oven tuntee sulkeutuvan kertojan takana, kun hän taas kerran katsoo tuota kuvaa, joka on aiemminkin hymyillyt hänelle. Seuraa pianon välike, joka on hiljainen, moduloiva ja harmonisesti huomattavasti epävakaa pohjalla kuin osan musiikki ennen tätä. Tämä on Schumannin tapa kertoa, että kuva näyttääkin tällä kertaa erilaiselta: Neitsyt Marian ympärillä parveilee kukkia ja enkeleitä ja sen silmät, huulet, posket muistuttavat kertojan rakasta, todellakin. Huomattakoon, että Madonnan kuva linkitettyä lohtuun, niin kuin se on uskonnollisissa yhteyksissä, on usein keskiössä Heinen kirjoituksissa (Perrey, 2002, 99). Tämä luo minulle kuvan järkytyksestä. Järkytyksestä, joka johtuu huonosta omatunnosta, joka johtuu siitä, että edellisessä laulussa kertoja olisi pettänyt rakastaan. Edelleenkin rakkauden kohde ei tästä pettämisestä tiedä,

mutta kertojan omatuntoa tämä kalvaa. Loppusoitto palaa Reinin ja Kölnin tuomiokirkon kuvailuun. Se kuvaa myös kertojan vellovia tunteita.

2.7 Ich grolle nicht

Kun tässä opinnäytetyössä tarinaa analysoidessani oletan, että a) laulussa neljä rakkauden kohde on sanonut jollekin toiselle ”minä rakastan sinua”, b) laulussa viisi kertoja kokee rakkauttaan jonkun toisen kanssa ja c) tämä tapahtuma kalvaa häntä aiheuttaen huonoa omatuntoa ja kauhua, voidaan alkaa analysoidaan, mitä tarkoittaa ”Ich grolle nicht”, en kannaa kaunaa.

”En kannaa kaunaa, en vaikka sydän särkyykin”, alkaa runo. Sävellaji on mahtipontinen C-duuri ja piano soittaa rytmikkäästi tasaisia kahdeksasosanuotteja. Tämä luo selkeästi kuvan kertojan määrätietoisuudesta ja itsevarmuudesta. Tai vaihtoehtoisesti sarkasmista ja varsin räikeästä ironiasta. Tarkastellaan aluksi vaihtoehtoa, että kertoja olisi katkera ja sarkastinen. Suoraviivaisesti halveksuen kertoja sanoisi, että enhän minä kannaa kaunaa, kun näen, miten kamala olet. Vertaukset käärmeestä, joka rakkaan sydäntä jyräsi unessa, kertovat varsin korkeasta halveksumisen asteesta.

Minua kiinnostaa kuitenkin enemmän kokonaisdraaman kannalta ajatus, että kertoja ei olisikaan aivan niin ironinen laulaessaan ”en kannaa kaunaa”. Lauseessa ”näen, rakkaani miten kauheaa olet” tuo sana kauheaa, ”elend” voi käännyä kahdella tavalla. Ensimmäinen merkitys todella on ”kamala, kauheaa”, mikä johtaisi siihen kokonaistulkintaan, että kappaleen sävy olisi ironinen ja halveksuva ja oikeuttaisi kertojan olemaan kantamatta kaunaa, jolloin se, että kertoja ei kannaa kaunaa olisi passiivinen, järkeenkäyvä seuraus toivottomasta rakkaudesta. Sen sijaan lauseessa ”Ich sah mein Lieb, wie sehr du elend bist” tuon sanan ”elend” voi kääntää myös toisin, jolloin lause kääntyykin: ”näen rakkaani, miten surkeana olet” eli toisin sanoen, miten huonosti hän voi. Tämä kiinnostaa siksi, että jos olettaisikin, että kertoja kokee vilpitöntä myötätuntoa rakastaan kohtaan, kun näkee, että tämä voi huonosti, niin se tekisi lauseesta ”en kannaa

kaunaa” passiivisen seurauksen sijaan aktiivista toimintaa. Tämä ilmentäisi mielestäni paremmin hahmon olemusta, että hän viimeiseen asti yrittäisi olla rakkauden puolella, eikä antaa ajatustensa kallistua katkeruuden ja kateuden puolelle. Kappaleen alku ja loppu on kirjoitettu matalaan rekisteriin tenorille, mikä tekee laulusta kappaleen pauhaavasta luonteesta huolimatta heikon kuuloista, sillä matala C-sävel ei enää ole tenorin parhaiten soivaa aluetta (Inside Schumann’s Dichterliebe, 2016). Tämä mielestäni tukee entisestään ajatustani siitä, että kertoja olisi epätoivoinen ollessaan kykenemätön auttamaan rakastaan (sillä tämä ei sitä apua = rakkautta halua ottaa vastaan).

2.8 Und wüssten’s die Blumen, die kleinen

Aloitan kahdeksannen laulun analysoinnin perustelemalla edellisen alaluvun loppun. ”Und wüssten’s die Blumen, die kleinen”, ”jos kukat, pienet tietäisivät” on surullinen valitus. Se alkaa a-mollissa, mutta ensimmäiseen puoleen tahtiin kuulija ei tätä tajua, sillä a-säveltä ei laulaja laula eikä pianisti soita, vaan piano soittaa toistuvaa c-e kuviota ja laulaja lähtee laskien asteikkoa e-sävelestä alaspäin, jolloin kuulokuva on a-mollin sijaan hetkellisesti C-duuri, joka on myös sävellaji, johon edellinen ”Ich grolle nicht” päättyy. Ja koska tämä suruvalitus alkaa niin saumattomasti edelliseen kappaleeseen yhteenkuuluvan kuuloisesti, en voisi kuvitella, että edellisen kappaleen tunnetilan ajava voima olisi katkeruus, vaan pikemminkin nimenomaan myötätunto.

Kun laulaja on todennut, että ei kukat, ei linnut, eikä tähdet voi ymmärtää sitä tuskaa, jota hän kokee, toteaa hän, että vain se, joka on tuskan tuottanut ymmärtää sen, sillä hän on itse särkenyt laulajan sydämen. Kun laulaja laulaa sanan ”särkenyt”, on sopivaa myös äänen konkreettisesti särkyä, sillä tätä omien tunteiden kohtaamista seuraa niin intohimoinen ja pauhaava loppusoitto, että tavallisella kaunolaululla vaikutus jää helposti hieman vaisuksi. Mooren (1981, 10) sanoin: ”Joka tapauksessa loppusoitossa patoutunut tunne purkautuu.”

2.9 Das ist ein Flöten und Geigen

The image shows a musical score for the piece "Das ist ein Flöten und Geigen". It consists of three staves. The top staff is for the vocal line, starting with the tempo marking "Nicht zu rasch." and the dynamic marking "mf". The lyrics "Das ist ein" are written below the notes. The middle staff is for the right hand of the piano, starting with a piano dynamic marking "p". The bottom staff is for the left hand of the piano, also starting with a piano dynamic marking "p". The score is in 3/8 time and begins at measure 55.

Kuva 6: "Das ist ein Flöten und Geigen" -osan alku

Yhdeksäs osa alkaa pianon alkusoitolla, jota hallitsee kansantanssimainen melodia. Melodia on hahmotettavissa kahteen laskien, joka luo polyrytmisen elementin vasemman käden suorarytmisen 3/8-aiheen päälle. Tämä myös lisää tanssillisuutta. Konkreettisen tanssin kuvailun lisäksi vasemman käden rytmit kuvaavat trumpetteja ja patarumpuja tilanteen mukaan.

Osa on mielestäni painajaistanssi häistä, joissa oma rakas menee toisen kanssa naimisiin. Laulajan toistaessa sanat "sydämeni rakkaan" ensimmäisellä kerralla sävy on ilmeisen turhautunut, mutta heti perään toistossa sanoissa on vilpittöntyä välittämistä, kaipausta ja rakkautta, joka ei sammunutkaan. Suurieleinen päähenkilö ei siis osaa päästää rakkaudestaan irti, vaikka hänen rakkaansa menisi naimisiin. Tämä on ymmärrettävää, jos kokee sen niin suureksi väärydeksi, että enkelitkin itkevät "kaiken sen melun keskellä".

2.10 Hör ich das Liedchen klingen

"Kuulen laulun soivan, jota kerran rakkain lauloi". Tämän tulisi olla mielestäni koko laulusarjan hiljaisin laulu. Kantava voima on ajatus melodiasta, joka vie mielen aina vaan samaan epätoivon tunteeseen menetyksestä, takaisin luonnon keskelle, jossa voi itkeä pois ylitsepääsemättömän surun. Tämä kuvastaa mielestäni yleisemmin tunnetta, jossa mikä tahansa ympäristöstä kuuluva ääni

voi laukaista tämän muiston, että se ei aina ole juuri täsmälleen se rakkaan laulama melodia, vaan mieli eksyy synkkään paikkaan pienimmästäkin ärsykeestä, joka johdattaa katkeransuloiseen muistoon. ”Vaikuttaa, että laulajan tunteet olivat liian syviä sanoille, ja jää loppusoiton varaan tulkita niitä, tässä kohtaa piano ottaa taakan kantaakseen, ja laulaa” (Moore 1981, 3). Tämä osa numero 10 on myös mielestäni eräänlainen ”ensimmäisen puoliskon loppu”, vaikka sarjan kuuttatoista laulua ei olekaan virallisesti jaoteltu osiin.

2.11 Ein Jüngling liebt ein Mädchen

Alun perin Schumann olisi halunnut *Dichterlieben* 20 laulua 16:n sijaan, mutta nykyään tämä 16 laulun sarja on tavallisin. Tämä opinnäytetyö käsittelee nimenomaan tämän 16-osaisen sarjan draaman kehittelyä. Joka tapauksessa, jos sarjassa olisi Schumannin haluamat 20 laulua, olisi silloin nro 11 ”Ein Jüngling liebt ein Mädchen” puolella välissä sarjaa. Tämä laulu tuntuu sarjan draamallisesta kaaresta irrallaan olevalta kappaleelta, joka voisi hyvin olla väliajan jälkeinen tapahtumien kertaus. Ja tämä funktio tavallaan laululla onkin. Laulussa kun kerrotaan, että kun joutuu kolmiodraaman keskelle ja siinä käy epäonnisesti, niin sydän särkyä. Tämä antaa esittäjille mielestäni varsin vapaat kädet, kun tässä ei suoraan kertojahahmon omia kokemuksia peilata, vaan vain välillisesti ja yleisellä tasolla. Minä suosin henkilökohtaisesti humoristista otetta ja leikillisyyttä, tai siihen ainakin pyrin tämän osan suhteen. Se luo hyvän kontrastin edeltävään ja seuraavaan hiljaiseen, herkkään osaan.

2.12 Am leuchtenden Sommermorgen

Ensimmäisessä laulussa taianomaisena toukokuuna rakkaus heräsi, ja se tunnustettiin kukille ja linnuille. Nyt on tullut kesä, mutta rakkaus ei kukoistakaan niin, kuin kertoja olisi halunnut. Laskeva pianon teema luo kuitenkin rauhallisen ja äärimmäisen kauniin maiseman, ja rakkaudessa epäonninen päähenkilö tä-

män tiedostaa. Laulajan tulee laulaa hennolla otteella ja suhteellisen hiljaa välttämien kovia sävyjä, että kesäaamun taika säilyy.

58. *Ziemlich langsam.* *p* *Am*

leuch - tenden | Som - mer - mor - gen geh' ich im Gar - ten her -

Kuva 7: "Am leuchtenden Sommermorgen" -osan alku

Tämä osa on käännekohta tarinassa ja päähenkilön mielenmaisemassa. Samat kukat, jotka sarjan aluksi ovat kuunnelleet tarinat kaipauksesta ja rakkaudesta, kertovat nyt, että ei heidän siskolleen voi vihainen olla. Tämä on ensimmäinen kerta, kun päähenkilö näyttää merkkejä jonkin asteisesta hyväksymisestä. Mielestäni hän ei ole vielä sinut asian kanssa, mutta tässä kohtaa hän ensimmäistä kertaa pyörittelee omassa päässään ajatusta irti päästämisestä. Schumann näyttää tämän loppusoitolla, jossa osan alun laskeva pianoaihe muuntuu koko laulusarjan loppusoitoksi. Vielä kuulija ei tätä tiedä, mutta kaunis loppusoitto joka tapauksessa luo selkeän mielikuvan asioiden hyväksymisestä.

2.13 Ich hab im Traum geweinet

Ich hab im Traum geweinet aloittaa laulusarjan loppupuolen, jossa käydään läpi erilaisia kuvailuja unista. Laulaja aloittaa yksin, ilman pianoa laulamalla "olen itkenyt unessa" ja piano vastaa staccatomaisesti ja yksinkertaisesti. Tämän osan

tarkoituksena on mielestäni draamallisesti ilmentää surullisia unia, joita päähenkilö on nähnyt. Mielestäni laulun ja pianon vuorotellen tulevat kommentit ja niiden välinen hiljaisuus kuvastavat, kuinka yksin päähenkilö kokee olevansa tämän surun ja itkunsa kanssa. Se myös kertoo, että tämä ei ole yksiselitteinen suru, vaan siihen on verhoutunut valtavat, kauniit muistot, jotka hän haluaisi muistaa mieluummin, kuin menetyksen aiheuttaman surun. Voi myös olla, että päähenkilö ei suoranaisesti pane pahakseen surullisia unia siinä mielessä, että hän ei halua unohtaa rakkauttaan, vaikka yhä enemmän tajuaa sen olevan taakse jäänyttä elämää. Syvin tunnelma syntyy viimeisessä säkeessä, kun piano ensimmäistä kertaa soittaa osan alkuteeman, johon laulaja yhtyy kasvavalla päätöksellä kromaattisten sointujen säestämänä kiiveten kohti sanoja ”strömt meine Tränen flut”, joka on yksi epätoivoisimmista kliimakseista koko

laulusarjassa (Moore, 1981, 15).

wein-te noch lan-ge bit-ter-lich. *ritard.*

pp Ich hab' im Traum ge-wei-net, mir träum-te, du wärst mir noch *ritard.*

gut. Ich wach-te auf, und noch im-mer strömt mei-ne Trä-nen.

flut.

pp

Edition Peters 9307

Kuva 8: "Ich hab' im Traum geweinet" -osan viimeinen säe

2.14 Allnächtlich im Traume

Neljästoista osa kertoo myös rakkaasta nähdyistä unista, mutta paljon iloisemmin, kuin edellinen laulu. Jokainen pieni musiikillinen fraasi tuntuu ja kuulostaa hyvin onnelliselta ja levolliselta ja siihen minusta tulisi myös pyrkiä. Jälleen

Moorea (1981, 16) mukailleen: "Laulustemmassa olevat tauot eivät saisi houkuttaa laulajaa kuvittelemaan, että ne ovat olemassa häntä varten, hengityspaikkoina tai muuten, sillä ne ovat tarkoituksellisia hiljaisuuden paikkoja, jotka ovat olennaisia pysähtyneen tunnelman luomiseksi."

60.

All-nächtlich im Traume seh' ich dich, und se-he dich

Kuva 9: "Allnächtlich im Traume" -osan alku

Vihdoin rakas hymyilee ystävällisesti ja onnesta itkien päähenkilö heittäytyy hänen jalkojensa juureen. Rakas on selvästi jättämässä jäähyväisiä, kun kyyneleet silmissään hän pudistaa päätään haikeasti katsoen, ja sanoo, salaa jotain ja ojentaa sypressin oksan. Tätä seuraa temaattisesti mielestäni yksi sarjan onnellisimmista hetkistä: kertoja ei muista, mitä rakas on unessa sanonut ja oksa myöskin on kadonnut. Kertoja alkaa olla valmis hyväksymään elämän ilman ajatusta rakkaastaan, joka alkaa olla enää muisto vain.

Schumann on säveltänyt tämän heräämisen hetken äärimmäisen selkeällä karakteriin muutoksella unenomaisesta legatosta selkeään hämmästykseen, jossa pianon soinnut ovatkin tahdin vahvoilla osilla unenomaisuutta korostavan

synkopoinnin sijaan.

ritard. *pp*

Per - len - Trä - nen - tröpfchen. Du

sagst mir heimlich ein lei - ses Wort, und gibst mir den

Strauß, den Strauß von Cy - pres - sen. Ich wa - che auf, und der

Strauß ist fort, und's Wort hab' ich ver - ges - sen.

Edition Peters. 9807

Kuva 10: "Allnächtlich im Traume" -osan loppu

Tämä hämmästys on mielestäni se kaikkein tärkein yksittäinen draamallinen asia toteuttaa, sillä päähenkilö hämmästyy itsekin siitä, että hän ei muista, mitä hänen rakkaansa sanoi unessa ja on tästä vilpittömästi yllättynyt.

2.15 Aus alten Märchen

Toiseksi viimeinen osa on tunnelmaltaan suorastaan hilpeä. Piano aloittaa ilomielisellä tanssimaisella melodiolla, johon laulaja sitten yhtyy. Tässä kuvataan se taikamaa, johon kertoja ei koskaan pääse, eikä se ole todellinen, sillä se on kuvitelmaa, unta. Siellä kaikki on ihmeellistä ja kaunista ja se symboloi kaikkea, mitä kertoja olisi halunnut saada, ennen kaikkea menetettyä rakkautta. Tulkinallisesti pyrkisin siis intohimoiseen ja mahdollisimman elinvoimaiseen otteeseen. ”Kertaakaan aikaisemmin laulusarjassa ei ole ollut tilaisuutta laulaa näin säkenöivällä innolla” (Moore, 1981, 17).

Moore (1981, 18–19) kirjoittaa, että menossa osan loppujaksoon ja loppujaksoissa muutenkin tulisi välttää hidastuksia. Mielestäni pieni hidastus siirtymässä on luonnollisen tuntuinen. Osan loppujaksoon Schumann on laittanut esitysmerkiksi ”sisäisellä tunteella”, ja musiikki on muutenkin melkein koraalimaista. Ja näin myös näen, että musiikki on tulkittava, jonkin asteisella hengellisellä otteella. Kertoja on käynyt läpi kaikki sydämensä sopukat ja tuntenut rakkauden koko kirjon alkuhuumasta pettymykseen ja menetyksen kautta hyväksymiseen. Hän tarkoittaa niin tosissaan, kuin ihminen vain voi, että sinne taikamaailmaan haluaisin päästä. Nyt kokemuksen kasvattamana luonteena hän on vihdoin täysin valmis hyväksymään, että tämä rakkaus oli vain unimaailma. Päähenkilö on siis vihdoin valmis antamaan itsensä elää ilman kaipauksen luomia kahleita.

2.16 Die alten bösen Lieder

Koska päähenkilö on todella valmis päästämään irti muistoistaan, on aika järjestää hautajaiset. Mutta koska päähenkilö on selkeästi luonteeltaan dramaattinen hahmo, haluaa hän tehdä sen suurieleisesti. Pianon alkusoinnuissa Schumann ensimmäistä kertaa pyytää fortissimoa, Moore (1981, 20) huomauttaa. Kertojahahmo laulaa, että täytyy rakentaa suuri ruumisarkku, vaan ei ihan vielä kerro, että miksi. Kertoja rakentaa jännitettä nyt yhtään peittelemättä suoraan kohdistettuna yleisölle, ikään kuin tiedostaen sen läsnäolon. Laulussa ja soitossa tulisi olla maaninen ote, sillä arkun mittasuhteet ovat mielettömät: pitempi kuin silta

Mainziin ja niin raskas, että tarvitaan kaksitoista jättiläistä sitä kantamaan. Tämä osoittaa, että vaikka menneestä rakkaudesta ollaan valmiita luopumaan, ei sitä vielääkään oikein pystytä käsittelemään. Schumann auttaa laulajaa sillä, että yhä megalomaanisemmat vertauskuvat arkun koosta on kirjoitettu nouseviin melodiakulkuihin, joista lähes automaattisesti tulee kuva valtavista objekteista.

Loppujen lopuksi jättiläiset laskevat arkun mereen raskastempoisen pianostemman soittaessa jättiläisten askelia kuvaavia sointuja. Viimeisenä asiana päähenkilö puhuu suoraan yleisölle ja kysyy, tiedättekö, miksi arkusta tehtiin niin suuri ja raskas. Maksimaalisen dramaattisen efektin saavuttamiseksi tässä tulisi mielestäni pyrkiä mahdollisimman puheenomaisesti laulamaan, että yleisölle välittyy kuva aidosta, todellisuudessa esitetystä kysymyksestä. Laulaja vastaa siihen itse kertoen, että hän laski arkuun rakkautensa ja tuskansa. Tämä viimeinen tunnustus olisi laulettava niin hiljaa kuin fyysisesti mahdollista, ja ihanteellisessa tapauksessa niin, että syntyy kuva täydellisestä vapautumisesta. Kertoja on tullut täydeksi, hän on vihdoinkin vapaa jättämään hyvästit.

Tästä alkaa pianon loppusoiitto. Nyt paljastuu, että musiikki on sama, kuin laulun numero 12 lopussa, jolloin kukat sanoivat päähenkilölle, että ”älä ole siskollemme vihainen”. Näin tuo hetki, jolloin päähenkilö ensimmäisen kerran ajatteli mahdollisuutta rakkaasta irti päästämisestä valoisana kesäaamuna, yhdistyy hetkeen, jolloin päähenkilö on ehtinyt prosessoida tunteensa ja on valmis hyväksymään elämänsä ilman tätä rakkautta (Hildén, 2022). Draaman kaari pääsee näin päätepisteeseen.

3 Esityksen toteutuksesta ja tietotaidon hyödyntämisestä

Äänitin *Dichterlieben* konsertissa Metropolia Ammattikorkeakoulun Kammari-salissa 12.4.2022. Pianistini ei halua nimeään julkaistavan tässä opinnäytetyössä. *Dichterlieben* esityskuntoon saattamisen pohjatyönä harjoittelin aluksi lauluosuuteni ja perehdyin pianistin osuuteen. Oman osuuteni päämäärätietoisin

harjoittelun olin aloittanut jo alkuvuonna 2021. Tein tuolloin ensimmäisen käännösversion teksteistä ja aloin harjoittelemaan yksityiskohtaisesti sarjan osia. Vuoden 2022 alussa pidimme pianistin kanssa ensimmäiset yhteiset harjoitukset liittyen koko kokonaisuuden valmistamiseen. Luin myös kirjallisuutta *Dichterlieben* liittyen, kuten Perrey'n Schumann's *Dichterliebe* and early romantic poets ja Mooren *Poet's love* sekä kuuntelin levytyksiä *Dichterliebestä*. Eritoten kuuntelin ja otin vaikutteita kahdesta levytyksestä, Fritz Wunderlichin ja Hubert Giesenin sekä Dietrich Fischer-Dieskaun ja Christoph Eschenbachin. Kaksi täysin erilaista levytystä toivat hyvin näkökulmia. Wunderlichin ja Giesenin levytys luottaa vahvasti yksinkertaiseen tulkintaa niin, että laulajan ja pianistin osuudet on toteutettu suoraviivaisesti ja yksinkertaisesti, ja annettu musiikin ja runon puhua puolestaan. Fischer-Dieskaun ja Eschenbachin levytyksessä sen sijaan molemmat, mutta erityisesti Fischer-Dieskau toteuttavat *Dichterlieben* väririkkaammin, eli tässä levytyksessä on enemmän dynamiikkavaihteluita ja musiikkien henkilökohtaisten mieltymysten määräämiä fraseerausratkaisuja. Sarjan ensimmäinen laulu esimerkiksi voi olla hyvin kaunis ihan vain, kun luottaa äänen kauneuteen ja legatoon (Wunderlich, Giesen, 1966). Laulajalla on myös toisaalta varaa muotoilla fraaseja tekstillään hyvinkin rubatoiksi ja leikkisiksi. (Fischer-Dieskau, Eschenbach, 1985).

Näistä lähtökohdista sitten esitystäni analysoidessa keskityin miettimään, miten luvussa kaksi pohtimani asiat toteutuivat. Arvioin tekemisessäni myös yleismusiikillisia asioita, kuten rytmin käsittelyä ja intonaatiota, varsinkin silloin, kun se on mielestäni oleellista haluamani yleistunnelman saavuttamisen kannalta. Tärkein analysoimani asia äänitteessä oli kuitenkin se, miten onnistuin toteuttamaan tarinan etenemisen musiikin keinoin.

Sarjan ensimmäisessä laulussa "Im wunderschönen Monat Mai" ensimmäinen ääneni on aavistuksen alavireinen aluksi, mutta vire korjaantuu, ja ensimmäisen yhteisen fraasin muotoilu onnistuu suunnitelmien mukaan, pieni rubato (wunderschönen Monat Mai/als alle Knospen sprangen) kuulostaa luonnolliselta. Loppunousu on hyvin rakennettu ja tavoitamme mielestäni oikeanlaisen, kaihoi-

san tunnelman, mutta huippusäveleni (aufgegangen) on hieman liian avonainen. Toisessa säkeistössä sanan Vögel ö-vokaali ei ole tarpeeksi kapea sävyllään, mutta samat rubatot, kuin ensimmäisessä säkeistössä onnistuvat taas. Toisen säkeistön loppunousun ja pianon loppusoiton rajapinta on hyvin yhtenäinen.

”Aus meinen Tränen spriessen” -osan alussa pianistillani oli tullut väärä sivunkääntö, ja sen johdosta aloitus ei ole yhtenäinen ja sanan ”Aus” a-vokaali on luonnottoman pitkä. Muuten yhteissuoritus on hyvä, tarina kulkee luonnollisesti eteenpäin. Wenn du mich lieb hast, Kindchen -kohdassa artikuloin selvästi, ja annan pianolle tarpeeksi tilaa toteuttaa laskevan kuvionsa niin, että mielestäni kyynelten kaltaiset pianon laskevat aiheet kuulostavat surullisilta. Säkeiden taitteissa voisi ottaa enemmän aikaa suuremman draamallisen efektin luomiseksi.

”Die Rose, die Lilie” alkaa myös hyvin, yhteinen tempokäsitys on selkeä. Vielä vaadittaisiin enemmän sävyjä, varsinkin vaaleita sellaisia, että tunnelma välittyisi vielä pakahduttavampana onnellisuutena. Sanojen artikkelien d-konsonantit jäävät paikoin liian pehmeiksi, ja se puurouttaa välillä tekstiä, ja vie huomiota pois hieman myös yleistunnelmasta. Tosin pianon loppusoitto täydentää leikkistä tunnelmaa oivasti samassa hengessä kuin kappale ennen sitä.

”Wenn ich in deine Augen seh” -osan alussa tekstin pitäisi tuntua menevän enemmän eteenpäin. Pianon ensimmäisestä kommentista lähtien kuitenkin vuoropuhelu toimii hyvin. Toisaalta ilmaisu vaatisi vielä enemmän tunnetta suuremmasta ihmeestä, ”kun katsoo hänen silmiinsä”. Dynamiikallisesti nostatus ”so werd ich ganz und gar Gesund” kohti onnistuu, mutta legatolinja valitettavasti hieman katkeaa ennen tuota lausetta ylipitkän hengityksen vuoksi, joka tuntuu luonnottomalta ja vie pohjaa isommalta musiikilliselta kaarelta. Tämä myös aavistuksen latistaa efektiä, että kertoja olisi niin onnellinen, että pakahtuu. Seuraavissa hiljaisemmissä säkeissä vireeni meinaa roikkua kauttaaltaan, mutta samalla tietoisesti koko ajan sitä kompensoin. Tämä johtuu ylinäyttelemisestä ja siitä, että hain ehkä turhankin hiljaista nyanssia. Hidastusta voisi olla enemmän kohdassa ”doch wenn du sprichst”, ja lopputunnustukseen (ich liebe dich/so

muss ich weinen bitterlich) olisi hyvä saada enemmän kontrastia. Ich liebe dich voisi olla kauniimpi, ja sanan *weinen* w-konsonantti vahvempi, sekä sana *bitterlich* vielä itkuisempi. Dynamiikka oli taas hyvin balanssissa, mutta tekstin sisäistä draamaa tulisi jatkossa rakentaa enemmän, vaikkakin olinkin varsin tyytyväinen loppusäkeideni tunneilmaisuun kokonaisuutena näin live-esityksessä.

”Ich will meine Seele tauchen” -laulussa minä laulan aivan liian kovaa suhteessa pianoon, ja nimenomaan niin päin, että minun tulisi olla hiljempää. Niin kuin draamaa analysoidessani aiemmin sanoin, on tämä kappale mielestäni yksi suuri salaisuus, ja sitä ei voi huutaa tuolla tavalla ulos. Toisaalta liian kova dynamiikka johtuu liian intohimon ylinäyttelemisestä, joten lähinnä onnistuin ajatusteni ulostuomisessa vain liian hyvin. Säkeet sen sijaan kaareutuvat mielestäni luonnollisen kuuloisesti ja oikeanlainen tunnelma muuten välittyy. Jostain syystä hengitän sanojen *Kuss* ja *von ihrem Mund* välissä, mikä on suorastaan virhe. Sen sijaan *in wunderbar süsser Stund* muotoilu onnistuu erinomaisesti ja kuulostaa siltä kuin kertojahahmo sen voisi sanoa.

”Im Rhein, im heiligen Strome” alkaa hyvässä ryhdissä ja ilmentää hyvin Reinjokea ja Kölnin tuomiokirkkoa. Siirtymä hiljaiseen jaksoon onnistuu hyvin. Paikoitellen toistuva rytmikuvio meinaa alkaa muistuttaa triolia, mikä on erittäin epäsuotavaa, sillä se tekee kappaleen alusta vähemmän rytmikkään ja ryhdikkään, mutta suurimmaksi osaksi rytmit ovat tarpeeksi tarkkoja. Sanassa *meines* (*in meines Lebens Wildnis*) laulettu a-vokaali muistuttaa liikaa ä:tä. Laskeutuminen pianon välisoittoon sujuu hyvin. Kontrasti Neitsyt Marian kuvan katsomisen ja järkytyksen, kun huomaa, että se muistuttaakin hänen rakastaan, tulisi olla vielä isompi halutun dramaattisen efektin saamiseksi. Nyt kuulokuva jää hieman varovaiseksi. *Subito forte* voisi olla voimakkaampi ja konsonantit terävämpiä. Loppulause *die gleichen der Liebsten genau* sen sijaan ilmentää mielestäni kertojahahmon kauhua oikein hyvin, vaikka laulankin artikkelin *die* sijaan sanan es.

”Ich grolle nicht” alkaa vakuuttavasti liikkuvassa tempossa. Väliosaan (*Wie du auch strahlst...*) tarvitsisi vielä enemmän kappaleen alkupuolesta eroavaa sä-

vyä, jotta kertojahahmon turhautuminen rakkaansa näennäisen upeuden ja sydämessä olevan synkkyyden tiedostamisesta tulisi ilmeisemmin esille. Vahvat konsonantit korostavat turhautunutta olotilaa mielestäni kuitenkin hyvin, ja koen, että tämä täydentää kertojahahmon mielenmaisemaa, joten sen voi lukea onnistumiseksi. Toisen säkeistön alusta siirtyminen unikuvailuun toteutuu niin, kuin haluttiin. Diminuendo ja pieni hidastus toteutuvat, ja pääsemme pehmeämpään sointisävyyn. Valitettavasti laulustani hieman katoaa tässä hiljaisemmassa dynamiikassa kvaliteettia, jota en saa nostatuksen aikana korjattua, minkä johdosta fraasin huippusävelellä sanalla Herzen oleva e-vokaali ei ole yhtenäisen kuuloinen muun laululinjan kanssa. Laskeutuminen (*ich sah, mein Lieb, wie sehr du Elend bist*) onnistuu taasen halutusti niin, että sanassa *Elend* on kuultavissa myötätuntoa, mikä on mielestäni kertojahahmon sisäisen kehityksen kannalta mielenkiintoisempaa kuin vain oletaminen, että hän näkisi rakkaansa kamalana olentona, mikä ei mielestäni sovi Schumannin ja Heinen yhdessä luomaan hahmoon ollenkaan.

”Und wüsstens die Blumen” -osan alussa olen aavistuksen alavireinen, mutta vire korjaantuu nopeasti. Draama hieman pelastaa minut pälkähästä, sillä onhan tämän osan tarkoitus mielestäni olla eräänlainen itku, mihin temaattisesti tuo hienoinen alavireisyys sopii. Yleinen musiikin virtaavuus kuvastaa mielestäni hyvin kertojahahmon senhetkistä epätoivoa, ja dramaattinen lopetus on lähes tarpeeksi aito itkuun purskahtaminen, liioitella voisi enemmän.

”Das ist ein Flöten und Geigen” alkaa melkein saman tien edellisen osan jälkeen, mikä on harkittu ratkaisu. Painajaismainen tanssillisuus on mielestäni aistittavissa, sekä yleinen kertojahahmon epätoivo hänen ajatellessaan rakastaan naimisissa toisen kanssa, mikä on se, mihin tällä osalla pyrimme. Dynamiikkavaihteluissa ja säkeiden toistoissa ääneni kvaliteetti välillä hieman kärsii.

”Hör ich das Liedchen klingen” alkaa tarpeeksi hiljaisessa dynamiikassa sekä pianon, että laulun osalta. Näin hiljaiseksi ja herkäksi lauluksi vireen säilyttäminen onnistuu erinomaisesti. Onnistuimme hyvin tavoittamaan pysähtyneen oloti-

lan, jossa kertojahahmo kuin tyhjyydessä kuulee ”rakkaansa laulua” ympärillään. Tunnelma on surullinen, vaikka melodia on kaunis. Myös laulun ja pianon balanssi toimii tarinan kerronnan eduksi.

”Ein Jüngling liebt ein Mädchen” alkaa hyvin ja ajatus ulkopuolisesta kertojasta kertaamassa tapahtumia välittyy. Ote on sopivan arkinen. Kohdassa ”Der ihr in den Weg gelaufen” sekosin sanoissa. Kohdassa ”Es ist eine alte Geschichte” matalat b-säveleni jäävät hieman kuulumattomiin. Piano voisi tuossa kohtaa soittaa hiljempaa laulajan matalasta rekisteristä johtuen, mutta todennäköisesti tällä kertaa kyseessä oli oma huono hengitys ja puutteellinen tuki.

”Am leuchtenden Sommermorgen” alussa sekä pianolla että laululla välittyy mielestäni hyvin valoisa, onnellinen kesäaamun tunnelma. Dynamiikan balanssi toimii ja fraasien taite on sulava. Kohta ”Ich aber wandle stumm” kuulostaa aavistuksen alavireiseltä. Laulajan viimeisessä fraasissa (*Sei unsrer Schwester nicht böse, du trauriger, blasser Mann*) *Schwester* sanan ensimmäinen e-voakaali on hieman liian pitkä ja sanan *trauriger* alkukonsonantit voisivat olla vahvemmat.

”Ich hab in Traum geweinet” alkusävelet ovat sopivan itkuisen kuuloisia, mutta voisivat olla vielä hiljaisempia. Ensimmäisessä *ich wachte auf* -fraasissa sanan *auf* sävel on hieman matala. Tauko ennen, kuin toisen kerran lauletaan *Ich hab im Traum geweinet* on tarpeeksi pitkä, että se luo kuvan ilmeisestä vaikeudesta, joka kertojahahmolla on puhua tästä asiasta. Viimeinen, pianon kanssa laulettu *ich hab im Traum geweinet* alkaa valitettavasti hieman alavireisesti (vaikkakin melankolinen alakuloisuus temaattisesti periaatteessa sopii tunnetilaan), mutta vire korjaantuu sanojen ”du wärst mir noch gut” aikana. Loppua kohden epätoivoinen tunnelma kasvaa hyvin kohti kliimaksia ja viimeinen ”strömt meine Tränen flut” on hyvin epätoivoisen kuuloinen, niin kuin halusinkin.

”Allnächtlich im Traume” alkaa sopivan kepeästi. Pianon synkopoiva säestys voisi enemmän edesauttaa keinuvampaa, tanssimamaisempaa tunnelmaa,

josta tulisi vielä enemmän mieleen uni. Toisen säkeistön alkusäveleni ovat alavireisiä, mutta vire korjaantuu saman tien, eivätkä ne haittaa kuvaa onnellisesta unesta. Heräämisen hetki (*Ich wache auf*) olisi muuten ilmiselvä ja karaktäärittään tarpeeksi erilainen osan muusta musiikista, mutta sekoan hieman sanoisani ja se syö vakuuttavuutta.

”Aus alten Märchen” -osan alku on sopivan kepeä. Laulun sisääntulossa legatoni voisi olla parempaa. Koko osan alkupuolta vaivaa hieman vajavaiseksi jäävä hengitys, jonka johdosta lauluni kuulostaa aavistuksen kireältä, mikä johtunee äänen hienoisesta väsymisestä tässä kohtaa laulusarjaa. Tämän vuoksi kuvailtu taikamaailma kuulostaa vähän vähemmän taianomaiselta kuin sen tulisi kuulostaa, että kertojahahmon valitus sinne pääsemisen mahdottomuudesta herättäisi enemmän myötätuntoa. Koraalimainen loppu alkaa hyvässä tempossa, mutta aiemmin mainituista syistä johtuen en kykene pitämään dynamiikkaa kyllin hiljaisena ja sävyä pehmeänä, että syntyisi tarpeeksi harras tunnelma.

”Die alten, bösen Lieder” alkaa tarpeeksi rytmikkäästi. Laulun sävy voisi olla raskaampi tai tummempi ilmentääkseen vielä enemmän aiheen vakavuutta. Laulan vahingossa sanan ”lässt” sanan ”lasst” sijaan (*die lasst uns jetzt begraben*). Onnistun mielestäni hyvin ”doch sag ich noch nicht was” -kohdassa äänen sävyäni kanssa, kun kertojahahmo kiusoittelee yleisöä, eikä vielä suostu kertomaan, mitä arkussa on. Sanan *länger* (*auch muss sie sein noch länger*) loppu on epätyylikäs, lopputavu on liian voimakas suhteessa sanan alkuun. Sama ongelma toistuu seuraavassa nousussa sanalla *Christoph*. Meno seuraavaan taitteeseen onnistuu hyvin, ja mielestäni tulkintamme ilmentää hyvin jättiläisten askelia kantamassa arkkua mereen. Suoraan yleisölle laulettu kysymys lopussa (*Wisst ihr, warum der Sarg wohl so gross und schwer mag sein?*) on mielestäni tarpeeksi puheenomainen ja oikean kysymyksen kaltainen, että syntyy hieman karmiva tunnelma ennen kuin kertojahahmo tunnustaa arkussa olevan hänen rakkautensa ja tuskansa. Nuo rakkaus ja tuska voisivat olla laulettu aavistuksen kauniimmalla *mezza vocella* kuin tässä esityksessä, mutta tunnelma herkästä ja tärkeästä aiheesta välittyy yhtä kaikki. Loppusoiton tulkinnassa onnistuu mielestäni hienosti vapautumisen ja irti päästämisen tunnelma.

4 Käännös

Halusin tehdä uuden käännöksen *Dichterliebestä*, jonka sanamuodot ja -valinnat ilmentäisivät minua taiteilijana. Ennen kaikkea pyrin toteuttamaan kaksi asiaa laulutekstejä kääntäessäni. Ensiksikin, pyrin säilyttämään monitulkinnallisesti käännettävät saksankielisessä alkutekstissä olleet yhdyssanat, kuten *Dichterliebe*, ”runoilijarakkaus”, esimerkiksi muodon ”runoilijan rakkaus” sijaan, sillä mielestäni nämä ilmentävät lähes aina itse sisältöä paremmin, varsinkin, kun suomen kieli pystyy tähän tapaan yhdyssanoja muodostamaan. Toiseksi halusin olla käytännöllinen ja ilmaista asiat mahdollisimman suoraan, vaikka suomenkielinen käännösasu siitä esteettisesti kärsisikin (Liite 1).

5 Pohdinta

Hienoa laulusarjoissa on, että niitä voi tulkita henkilökohtaisesti. Minua on aina kiinnostanut enemmän se, että miten jotain kappaletta esitetään, kuin mikä se kappale itsessään on. Sen tähden on ollut valtavan mielenkiintoista syventyä pohtimaan, minkälainen kehystarina *Dichterlieben* kertojahahmolla on. Mielestäni on myös tärkeää sanoman tuomisessa nykypäivään miettiä ennen kaikkea, että miten täysin eri maailmanaikaan kirjoitetut runot ja sävelletty musiikki on hahmotettavissa nykyihmisenkin tunnemaailmassa, sillä rakastuminen ja rakkaudessa pettyminen eivät vanhene aiheina koskaan.

Ennen kuin opinnäytetyötäni aloin työstämään ja olin tarkemmin syventynyt kokonaisuutena teokseen ja vivahteisiin kappaleiden välillä ajattelin, että tämä on kokonaisuutena lähinnä surullinen teos, jonka pääpaino on menetetyssä rakkaudessa ja tragediassa, että rakkaudesta on pakko päästää irti. Nykyään ajattelen, että *Dichterliebe* on päällisin puolin onnellinen teos. Schumannin musiikissa on paljon valtavia patoutuneita tunteita ja tuskaakin, kaipausta ilman muuta, mutta se ei poista kertojahahmon idealismia, hänen kykyään nähdä kau-

niitä asioita ja rakkautta luontoon. Eritoten kertojahahmon kyky päästää laulusarjan lopussa vapaaehtoisesti irti kalvavasta rakkaudestaan on enemmänkin pelastus kuin rangaistus, ja näin ollen mahdollisuus uuteen onneen.

Onnistuin mielestäni tässä opinnäytetyöprosessissa ymmärtämään Schumannin *Dichterliebeä* oleellisesti syvällisemmin, ja löysin syy-seuraussuhteita tapahtumien välille, ja onnistuin pohtimaan kertojahahmon mahdollisia tunnetiloja, jotka eivät suoraan musiikista välttämättä edes ilmenisi. Onnistuin myös ilmentämään ajatuksiani äänityksessäni, joskin siinä huomasi, ettei muusikko ole koskaan valmis, ja että tällaiset isot laulusarjat taatusti paranevat uudestaan esitettäessä.

Uskon, että tästä opinnäytetyöstä voi hyvinkin olla hyötyä draaman kaaren rakentamisessa, jos etsii henkilökohtaista näkökulmaa *Dichterlieben* esittämiseen.

Lähteet

Heine, H. 1975. Buch der Lieder Mit der Nachlese zu den Gedichten. München. dtv klassik.

Hildén, S. Musiikkitieto. Luettu 6.5.2022. <http://www.elisanet.fi/sakari.hilden/Mt/mt1/15rom.html>

Ferris, D. 2000. Schumann's Eichendorff Liederkreis and the Genre of the Romantic Cycle. Oxford University Press.

Fischer-Dieskau, D. Eschenbach, C. 1985. Schumann: Dichterliebe; Liederkreis op. 39; Selection from Myrten. Deutsche Grammophone

Inside Schumann's Dichterliebe. 2016. Luettu 6.5.2022. <https://www.gramophone.co.uk/features/article/inside-schumann-s-dichterliebe>

Moore, G. 1981. Poet's Love. Hamish Hamilton Ltd.

Murtomäki, V. 2005. Biedermeier ja romantiikka laulussa: Mendelssohn ja Schumann. Luettu 6.5.2022. https://muhi.uniarts.fi/rom_lied4/

Perrey, P. 2002. Schumann's Dichterliebe and early romantic poets. Cambridge University Press.

Schumann's Dichterliebe. 2015. Luettu 6.5.2022. <https://www.classicalconnect.com/node/10968>

Schumann, R. 1976. Sämtliche lieder Band 1. Leipzig. Peters, C. F.

Wunderlich, F. Giesen, H. 1966. Schumann: Dichterliebe, Beethoven, Schubert. Deutsche Grammophone

Liitteet

Dichterlieben käännös

Dichterliebe (Heinrich Heine)

Runoilijarakkaus

Im Wunderschönen Monat Mai

Ihmeellisenkauniina toukokuuna

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Knospen sprangen,
Da ist in meinem Herzen
Die Liebe aufgegangen.

Ihmeellisenkauniina toukokuuna,
kun kaikki nuput puhkeaa,
silloin on sydämeeni
noussut rakkaus.

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Vögel sangen,
Da hab' ich ihr gestanden
Mein Sehnen und Verlangen.

Ihmeellisenkauniina toukokuuna,
kaikkien lintujen laulaessa,
olen heille tunnustanut
kaipaukseni ja himoni.

Aus Meinen Tränen spriessen

Kyynelistäni versoaa

Aus meinen Tränen spriessen
Viel blühende Blumen hervor,
Und meine Seufzer werden
Ein Nachtigallenchor.

Kyynelistäni versoaa
kukkivia kukkia,
ja huokaukseni ovat
satakielten kuoro.

Und wenn du mich lieb hast, Kindchen,
Schenk' ich dir die Blumen all',
Und vor deinem Fenster soll klingen
Das Lied der Nachtigall.

Ja jos minua rakastat, lapsonen,
annan sinulle kaikki kukat,
ja ikkunasi alla soi
laulu satakielen.

Die Rose, die Lilie, die Taube

Die Rose, die Lilie, die Taube, die
Sonne,
Die liebt' ich einst alle in Liebeswonne.
Ich lieb' sie nicht mehr, ich liebe alleine
Die Kleine, die Feine, die Reine, die
Eine;

Sie selber, aller Liebe Wonne,
Ist Rose und Lilie und Taube und
Sonne.

Wenn ich in deine Augen seh'

Wenn ich in deine Augen seh',
So schwindet all' mein Leid und Weh';
Doch wenn ich küsse deinen Mund,
So werd' ich ganz und gar gesund.
Wenn ich mich lehn' an deine Brust,
Kommt's über mich wie Himmelslust;

Doch wenn du sprichst: ich liebe dich!
So muss ich weinen bitterlich.

Ruusu, lilja, kyyhkynen

Ruusu, lilja, kyyhkynen, aurinko,
niitä rakastin kaikkia rakkaudenau-
tuudessa.
En rakasta niitä enää,
rakastan ainoastaan pientä, hienoa,
puhdasta, yhtä;
Hän itse, kaiken rakkauden autuus,
on ruusu ja lilja ja kyyhkynen ja au-
rinko,
rakastan ainoastaan pientä, hienoa,
puhdasta, yhtä,
ainoaa.

Kun katson silmiisi

Kun katson silmiisi,
niin katoaa kaikki tuska ja kaipauk-
seni,
vaan kun suutelen suutasi,
silloin tulen täysin terveeksi.
Kun nojaudun rinnallesi,
valtaa minut taivainen himo;

Vaan kun sinä sanot: "Minä rakastan
sinua!"
silloin minun täytyy itkeä katkerasti.

Ich will meine Seele tauchen

Ich will meine Seele tauchen
 In den Kelch der Lilie hinein;
 Die Lilie soll klingend hauchen
 Ein Lied von der Liebsten mein.
 Das Lied soll schauern und beben,
 Wie der Kuss von ihrem Mund,
 Den sie mir einst gegeben
 In wunderbar süsser Stund'.

Im Rhein, im heiligen Strome

Im Rhein, im heiligen Strome,
 Da spiegelt sich in den Well'n
 Mit seinem grossen Dome,
 Das grosse, heilige Köln.
 Im Dom da steht ein Bildnis,
 Auf gold'nem Leder gemalt;
 In meines Lebens Wildnis
 Hat's freundlich hineingestrahlt.
 Es schweben Blumen und Eng'lein
 Um unsre liebe Frau;
 Die Augen, die Lippen, die Wäng'lein,
 Die gleichen der Liebsten genau.

Haluan hukuttaa sieluni

Haluan hukuttaa sieluni liljan kuk-
 kaan,
 ja lilja äänekkäästi hengittäisi laulua
 rakkaastani.

Laulu tärisisi ja vapisisi kuin suudelma
 hänen huuliltaan,
 jonka hän kerran antoi taianomaisen
 ihanana hetkenä.

Reinillä, pyhällä virralla

Reinillä, pyhällä virralla, siellä peilaa
 itseään aaltoihin
 suuren tuomiokirkkonsa kanssa suuri
 pyhä Köln.

Kirkossa on kuva, maalattu kultaiselle
 nahkalle;
 elämäni erämaassa se on ystävälli-
 sestä säteilyt minulle.

Kukkia ja enkeleitä leijuu neitsyt Ma-
 rian ympärillä;
 Silmät, huulet, huulet ja posket,
 ne ovat täysin samat, kuin rakkaallani.

Ich grolle nicht

Ich grolle nicht, und wenn das Herz
auch bricht,
Ewig verlor'nes Lieb! Ewig verlor'nes
Lieb! ich grolle nicht.

Wie du auch strahlst in Diamanten-
pracht,
Es fällt kein Strahl in deines Herzens
Nacht.
Das weiss ich längst.
Ich grolle nicht, und wenn das Herz
auch bricht! Ich sah dich ja im Traume,
Und sah die Nacht in deines Herzens
Raume,
Und sah die Schlang', die dir am Her-
zen frisst,
Ich sah, mein Lieb, wie sehr du elend
bist.
Ich grolle nicht, ich grolle nicht!

En kanna kaunaa

En kanna kaunaa, en, vaikka sydän-
kin särkyy,
ikuisesti menetetty rakkaus, ikuisesti
menetetty rakkaus!
En kanna kaunaa, en kanna kaunaa.

Vaikka kuinka säteilet timanttilois-
tossa,
ei ole sädetäkään sydämesi yössä,
sen olen tiennyt jo pitkään.
En kanna kaunaa, en, vaikka sydän-
kin särkyy.
Näin sinut unessa,
ja näin yön sydämesi sopukoissa,
ja näin käärmeen joka sydäntäsi na-
kertaa,
Näin, rakkaani, miten paljon kärsit. En
kanna kaunaa, en kanna kaunaa!

Und wüssten's die Blumen, die kleinen

Und wüssten's die Blumen, die kleinen,
Wie tief verwundet mein Herz,
Sie würden mit mir weinen,
Zu heilen meinen Schmerz.
Und wüssten's die Nachtigallen,
Wie ich so traurig und krank,

Ja jos kukat, pienet, tietäisivät

Ja jos kukat, pienet, tietäisivät,
miten syvästi haavoittunut on sydä-
meni, ne viipyisivät luonani, hoivaisi-
vat sydäntäni.
Ja jos satakielet tietäisivät,
miten olen niin surullinen ja sairas,

Sie liessen fröhlich erschallen
Erquickenden Gesang.

ne päästäisivät ilmoille iloisen soiton,
virkistävän laulun.

Und wüssten sie mein Wehe,
Die goldenen Sternelein,
Sie kämen aus ihrer Höhe,
Und sprächen Trost mir ein.

Ja jos tietäisitte suruni,
kultaiset tähtöset,
tulisitte korkeuksista
ja lohduttaisitte minua.

Sie alle können's nicht wissen,
Nur eine kennt meinen Schmerz:
Sie hat ja selbst zerrissen,
Zerrissen mir das Herz.

Kukaan teistä ei voi sitä tietää,
vain yksi tuntee tuskani,
hän on itse raadellut,
raadellut sydämeni.

Das is tein Flöten und Geigen

On huilu ja viuluja

Das ist ein Flöten und Geigen,
Trompeten schmettern darein;

On huilu ja viuluja, trumpetitkin tööt-
täävät, trumpetitkin tööttäävät.

Da tanzt wohl den Hochzeitsreigen
Die Herzallerliebste mein.

Siellä tanssivat varmaan
häätanssia sydämenirakkaan,
sydämenirakkaan.

Das ist ein Klingen und Dröhnen,
Ein Pauken und ein Schalmei'n;

On törähdyksiä ja paukauksia,
on äännähdyksiä ja pamauksia,
on timpani ja skalmeija.

Dazwischen schluchzen und stöhnen
Die lieblichen Engelein.

Kaiken keskellä nyyhkyttävät ja voih-
kivat,
Kaiken keskellä nyyhkyttävät ja voih-
kivat ihanat enkelit.

Hör' ich das Liedchen klingen

Hör' ich das Liedchen klingen,
Das einst die Liebste sang,
So will mir die Brust zerspringen
Von wildem Schmerzendrang.

Es treibt mich ein dunkles Sehnen
Hinauf zur Waldeshöh',
Dort löst sich auf in Tränen
Mein übergrosses Weh'.

Ein Jüngling liebt ein Mädchen

Ein Jüngling liebt ein Mädchen,
Die hat einen andern erwählt;
Der andre liebt eine andre,

Und hat sich mit dieser vermählt.
Das Mädchen nimmt aus Ärger
Den ersten besten Mann,
Der ihr in den Weg gelaufen;
Der Jüngling ist übel dran.

Es ist eine alte Geschichte,
Doch bleibt sie immer neu;
Und wem sie just passiert,
Dem bricht das Herz entzwei.

Kuulen laulelman soivan

Kuulen lauleman soivan,
jota kerran rakkain laului,
niin haluaa rintani pirstoutua
kesyttömästä tuskanjanosta.

Se ajaa minut synkkään kaipaukseen,
ylös metsänskorkeuksiin,
siellä ratkeaa kyyneliin
minun ylitsepääsemätön kipuni.

Nuori mies rakastaa tyttöä

Nuori mies rakastaa tyttöä,
joka on valinnut toisen,
Toinen rakastaa kolmatta,
ja meni namisiin tämän kanssa.

Tyttö suutuksissaan ottaa
ensimmäisen kelvollisen miehen,
joka sattuu vastaan tulemaan;
Nuori mies on pahoillaan.

Tämä on vanha juttu,
vaan aina ajankohtainen,
ja kelle näin juuri käynyt
on siltä sydän särkynyt.

Am leuchtenden Sommermorgen

Am leuchtenden Sommermorgen
Geh' ich im Garten herum.
Es flüstern und sprechen die Blumen,
Ich aber wandle stumm.

Es flüstern und sprechen die Blumen,
Und schau'n mitleidig mich an:
„Sei unsrer Schwester nicht böse,
Du trauriger, blasser Mann.“

Ich hab im Traum geweinet

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumte, du lägest im Grab.
Ich wachte auf, und die Träne
Floss noch von der Wange herab.

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumt', du verliessest mich.
Ich wachte auf, und ich weinte
Noch lange bitterlich.

Ich hab' im Traum geweinet,
Mir träumte, du wär'st mir noch gut.
Ich wachte auf, und noch immer
Strömt meine Tränenflut.

Valoisana kesäaamuna

Valoisana kesäaamuna
käyskentelen puutarhassa.
Kukat kuiskailevat ja puhuvat,
mutta minä kuljen vaiti.

Kukat kuiskailevat ja puhuvat,
ja katsovat minua säälien:
Älä ole vihainen siskollemme,
sinä surullinen, kalpea mies.

Itkin unessa

Itkin unessa,
unessa sinä makasit haudassa.
Heräsin, ja kyyneleet
valuivat edelleen poskillani.

Itkin unessa,
unessa sinä jätit minut.
Heräsin, ja itkin
vielä pitkään katkerasti.

Itkin unessa,
unessa olit minulle hyvä.
Heräsin, ja aina vaan
virtasi kyynelteneni tulva.

Allnächtlich im Traume

Allnächtlich im Traume seh' ich dich
Und sehe dich freundlich grüssen,
Und laut aufweinend stürz' ich mich
Zu deinen süssen Füßen.

Du siehest mich an wehmütiglich
Und schüttelst das blonde Köpfchen;
Aus deinen Augen schleichen sich
Die Perlenrännentröpfchen.

Du sagst mir heimlich ein leises Wort
Und gibst mir den Strauss von Zypressen.
Ich wache auf, und der Strauss ist fort,
Und's Wort hab' ich vergessen.

Aus alten Märchen

Aus alten Märchen winkt es
Hervor mit weisser Hand,
Da singt es und da klingt es
Von einem Zauberland;
Wo bunte Blumen blühen
Im gold'nen Abendlicht,
Und lieblich duftend glühen,
Mit bräutlichem Gesicht;

Joka yö unessa

Joka yö unessa näen sinut,
ja näen sinun ystävällisesti, ystävällisesti
tervehtivän,
ja kovaäänisesti itkien
heittäydyn suloisten jalkojesi juureen.

Katsot minuun haikeasti
ja pudistat, pudistat vaaleaa päätäsi,
ja silmistäsi hiipii
helmikyynelpisaroiita.

Sanot minulle salaa hiljaisimman sanan
ja annat minulle oksan, syressin oksan.
Minä herään, ja oksa on poissa ja sanan olen unohtanut.

Vanhoista saduista

Vanhoista saduista viittoo luokseen
valkein käsin,
siellä se laulaa ja soittaa taikamaasta,
missä värikkäät kukat kukkivat kultaisessa
iltavalossa
ja ihanasti tuoksuen hehkuvat morsiamen kasvoin.

Und grüne Bäume singen
Uralte Melodei'n,
Die Lüfte heimlich klingen,
Und Vögel schmetter'n drein;
Und Nebelbilder steigen
Wohl aus der Erd' hervor,
Und tanzen luft'gen Reigen
Im wunderlichen Chor;

Und blaue Funken brennen
An jedem Blatt und Reis,
Und rote Lichter rennen
Im irren, wirren Kreis;
Und laute Quellen brechen
Aus wildem Marmorstein.
Und seltsam in den Bächen
Strahlt fort der Widerschein.

Ach, könnt' ich dorthin kommen,
Und dort mein Herz erfreu'n,
Und aller Qual entnommen,
Und frei und selig sein!
Ach! jenes Land der Wonne,
Das seh' ich oft im Traum,
Doch kommt die Morgensonne,
Zerfließt's wie eitel Schaum.

Ja vehreät puut laulavat ikivanhoja
melodioita,
ilma salaa soi ja linnut parveilevat ohi,
Ja sumukuvatnousevat maasta
ja tanssivat ilmavan tanssin ihmeelli-
sessä kuorossa.

Ja siniset kipinät palavat joka lehdellä
ja oksalla
ja punaiset tulet tanssivat, juoksevat
hullussa, villissä piirissä,
ja äänekäs lähde suihkuua luonnon
marmorista
ja oudosti purosessa säteilee heijas-
tus.

Voi, voi voisimpa mennä sinne, ja
siellä sydämeni iloitsisi,
ja kaiken tuskan poistaisi, ja vapaa ja
autuas olisin.
Voi tuo maa autuuden, jonka näen
usein unessa,
vaan tullessa aamuauringon, sulaa se
kuin turha vaahto.

Die alten, bösen Lieder

Die alten, bösen Lieder,
Die Träume bös' und arg,
Die lasst uns jetzt begraben,
Holt einen grossen Sarg.

Hinein leg' ich gar manches,
Doch sag' ich noch nicht was;
Der Sarg muss sein noch grösser,
Wie's Heidelberger Fass.

Und holt eine Totenbahre
Und Bretter fest und dick;
Auch muss sie sein noch länger,
Als wie zu Mainz die Brück'.

Und holt mir auch zwölf Riesen,
Die müssen noch stärker sein
Als wie der starke Christoph
Im Dom zu Köln am Rhein.

Die sollen den Sarg forttragen,
Und senken ins Meer hinab;
Denn solchem grossen Sarge
Gebührt ein grosses Grab.

Wisst ihr, warum der Sarg wohl
So gross und schwer mag sein?
Ich senkt' auch meine Liebe
Und meinen Schmerz hinein.

Vanhat pahat laulut

Vanhat pahat laulut,
unet pahat ja rumat,
ne nyt haudatkaamme,
noutakaa suuri arkku.

Sinne lasken paljon,
mutten vielä sano, mitä.
Arkun tulee olla suurempi,
kuin Heidelbergin sammio.

Ja noutakaa ruumispaarit,
ja lautoja paksuja ja leveitä,
myös niiden täytyy olla pidempiä,
kuin silta Mainziin.

Ja noutakaa myös kaksitoista jätti-
läistä,
joiden täytyy olla vahvempia,
kuin vahvan Cristofferin
Kölnin tuomiokirkossa.

He kantavat arkkua
ja laskevat sen mereen.
Sillä suuren arkun
tulee saada suuri hauta.

Tiedättekö, miksi arkusta tehtiin niin
suuri ja raskas?
Sinne laskin sekä rakkauteni, että tus-
kani.

Äänite Dichterliebestä

https://drive.google.com/file/d/1coEzPploVMW4WBF2cVFBrubdgH6_EHX9/view